

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Martinem Láníčkem ve věci

žalobce: **M. P.**
zastoupený advokátkou JUDr. Irenou Šebestovou
sídlem třída T. G. Masaryka 602, 738 01 Frýdek - Místek

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. prosince 2020, ve věci starobního důchodu

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 02. 12. 2020 se **zrušuje** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 2 890 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupkyně žalobce JUDr. Ireny Šebestové, advokátky se sídlem ve Frýdku – Místku, Třída T. G. Masaryka 602.

Odůvodnění:

1. Žalobce podal dne 22. 5. 2020 žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku od 1. 9. 2020. Žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 6. 2020 žádost žalobce zamítla pro nesplnění podmínek § 31 zákona číslo 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o důchodovém pojištění“).
2. Proti zamítavému rozhodnutí podal žalobce námitky s tím, že mu nárok na starobní důchod vznikl a trvá. Tvrdil, že již od roku 1982, kdy byl přijat do učebního oboru horník – mechanizátor, začal fárat do hlubinných dolů a nepřetržitě v tom pokračoval až do 30. 4. 1999. Poté pracoval u České ochranné služby, dále ve firmě G 4 S, ve firmě Slezan, a.s. a poté ještě ve firmě Hyundai – DYMOs až do roku 2015, kdy s ním zaměstnavatel rozvázal pracovní poměr z důvodu trvalé pracovní nezpůsobilosti k výkonu zaměstnání operátora u výrobní linky.
3. Žalovaná rozhodnutím identifikovaným ve výroku tohoto rozsudku (dále též „napadené rozhodnutí“) námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná ve shodě s prvostupňovým rozhodnutím konstatovala, že žalobce nesplňoval podmínky pro předčasný starobní důchod. Žalobce podle odůvodnění nesplňuje ani podmínky pro přiznání důchodu podle § 37c zákona o důchodovém pojištění. V námitkovém řízení se nepodařilo prokázat skutečnosti o směnách žalobce v hlubinných dolech po 1. 1. 1993, protože společnost VOKD již zanikla a z archivovaných dokladů se počet směn v hlubinných dolech nedal určit. Ani žalobce v námitkovém řízení nedoložil žádné nové dokumenty, např. potvrzení o směnách v hlubinných dolech po 1. 1. 1993 a počet kalendářních dní odpracovaných v pracovní kategorii 1AA v období učebního poměru od 1. 9. 1980 do 25. 5. 1984.
4. Žalobce podal proti rozhodnutí ze dne 2. 12. 2020 včasnou žalobu, ve které navrhoval jeho zrušení a uložení povinnosti žalované znovu rozhodnout. V žalobě tvrdil, že se opakovaně snažil zajistit požadované dokumenty na různých místech, avšak zcela marně, neboť byl vždy odkázán na archiv již zaniklé VOKD, a.s., který se aktuálně nachází u PKL Raškovice holding. Setrval na závěru, že v minulosti splňoval a dosud splňuje veškeré nároky pro starobní důchod.
5. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby a zopakovala důvody uvedené v napadeném rozhodnutí.
6. Krajský soud přezkoumal u ústního jednání napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle § 75 odst. 2 zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
7. Ze správního spisu krajský soud ověřil průběh správního řízení tak, jak byl popsán v žalobě a napadeném rozhodnutí. Za podstatné považuje krajský soud, že žalobce podal dne 22. 5. 2020 u žalované žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku od

1. 9. 2020, přičemž již v žádosti je poznámka o tom, že žalobce byl informován, že nesplňuje podmínky přiznání důchodu dle § 37c ZDP, nepředložil potvrzení o směnách v hlubinných dolech po 1. 1. 1993 z důvodu toho, že firma VOKD již zanikla a z dokladů, které jsou archivovány ve firmě P. K. L. holding, nelze počet směn v hlubinných dolech určit. Žalovaná žádosti žalobce nevyhověla a žalobce podal proti nevyhovujícímu rozhodnutí námitky, jak shora uvedeno. K námitkám připojil „Evidenční list důchodového zabezpečení – H“ za období od 26. 5. 1984 do 30. 4. 1999, kopii prašných karet z let 1980 až 1999 a kopii lékařské zprávy. Žalovaná po podání námitek vyzvala žalobce dopisem ze dne 3. 7. 2020, aby věrohodným způsobem prokázal odpracovanou dobu v pracovní kategorii I. AA v období od 1. 9. 1982 do 30. 4. 1999 a aby do 1 měsíce od doručení výzvy předložil potvrzení o směnách v „hlubinných dolech po 1. 1. 1993“. Současně žalovaná za účelem prokázání odpracované doby žalobce v pracovní kategorii I. AA v období od 1. 9. 1982 do 30. 4. 1999 požádala společnost P. K. L. Holding s. r. o. se sídlem v Raškovících o přešetření a zajištění požadovaného vyjádření (potvrzení). Společnost P. K. L. Holding s. r. o. v reakci na výzvu zaslala žalované kopii dohledaných dokumentů, a to konkrétně „Potvrzení o délce učebního poměru a zápočtu let do nepřerušného zaměstnání ze dne 25. 5. 1984“, „Dohodu o učebním poměru ze dne 10. 4. 1980“, „Učební smlouvu ze dne 11. 2. 1982“, „Přijímací list ze dne 30. 5. 1984“ a „Potvrzení o zaměstnání ze dne 30. 4. 1999“. Žalobce v reakci na výzvu sdělil, že se opakovaně snažil zajistit potřebné doklady, ale jiné doklady k dispozici nejsou. Žalovaná opakovaně vyzvala společnost P. K. L. Holding s. r. o. k předložení potvrzení o směnách v hlubinných dolech po 1. 1. 1993 do 30. 4. 1999 a počtu kalendářních dní odpracovaných žalobcem v pracovní kategorii I. AA v období učebního poměru horník – mechanizátor od 1. 9. 1980 do 25. 5. 1984. Dotazovaná společnost na výzvu doložila evidenční list, prašné karty, pracovní hodnocení, Dohodu pro výkon dělnických profesí a Dohodu o převedení na jinou práci. Poté žalovaná vydala shora uvedené napadené rozhodnutí o námitkách.
8. Při ústním jednání pověřená zaměstnankyně žalované doplnila, že v době od 1980 do 1984 pracoval žalobce v 3. kategorii a odpracované dny mu proto nelze započítat do počtu odpracovaných směn pro přiznání starobního důchodu ve snížené věkové hranici. V době od 26. 5. 1984 do 31. 12. 1992 pak bylo žalobci započteno celkem 1 878 směn, ale za dobu po 1. 1. 1993 již nebylo možné prokázat počet tzv. „odfáraných“ směn, protože příslušné doklady nerozlišují, kde byla příslušná směna odpracována, resp. zda byla odpracována v podzemí v hlubinných dolech.
9. Předmětem přezkoumávaného správního řízení bylo posouzení žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu.
10. Podle § 28 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.
11. Z podmínek stanovených zákonem pro vznik nároku na starobní důchod byl v průběhu správního řízení veden spor výhradně ohledně dosažení potřebného věku žalobce. Podle závěru žalované žalobce k rozhodnému dni nedosáhl důchodového věku určeného podle § 32 zákona o důchodovém pojištění a nebyly splněny ani podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu stanovené v § 31 téhož zákona. Potud žalobce

závěry žalované nerozporoval. Zákon o důchodovém pojištění dále umožňuje přiznání starobního důchodu žadateli před dosažením důchodového věku v souvislosti s jeho předchozí hornickou činností a právě přiznání tohoto tzv. hornického důchodu se žalobce domáhal. Jednou z podmínek pro přiznání takového starobního důchodu je podle § 37b zákona o důchodovém pojištění odpracování určitého počtu směn v hlubinném hornictví před 1. 10. 2016 (aspoň 1 330 směn, popřípadě 2 200, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo 3 081, resp. 1981 směn, pokud toto zaměstnání skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice). Právě v počtu prokázaných odpracovaných „relevantních“ směn spočívá jádro sporu.

12. Krajský soud po posouzení napadeného rozhodnutí dospěl k závěru, že závěry žalované jsou nepřezkoumatelné.
13. Podle § 88 odst. 8 zákona číslo 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, není-li v odstavcích 1 až 6 a 9 stanoveno jinak, vztahuje se na řízení o námitkách, na rozhodnutí o námitkách a na přezkumné řízení a obnovu řízení, která se týkají rozhodnutí o námitkách, správní řád s tím, že § 90 odst. 1 písm. b), § 90 odst. 3 a § 90 odst. 6, věta druhá správního řádu se nepoužijí.
14. Podle § 68 odst. 3 zákona číslo 500/2004 Sb., správního řádu (dále též „správní řád“) se v odůvodnění rozhodnutí uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.
15. Nejvyšší správní soud opakovaně zdůrazňuje, že smyslem a účelem odůvodnění rozhodnutí je především ozřejmit, proč správní orgán rozhodl tak, jak rozhodl, neboť jen tak lze ověřit, že důvody rozhodnutí jsou v souladu s právem a nejsou založeny na libovůli (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 – 74 nebo rozsudek téhož soudu ze dne 24. 4. 2014 č. j. 7 As 104/2013 – 21; veškerá rozhodnutí správních soudů, na která je v tomto rozsudku odkazováno, jsou dostupná na www.nssoud.cz). Z odůvodnění rozhodnutí proto musí být zřejmé, proč správní orgán považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné nebo vyvrácené, resp. proč považuje skutečnosti tvrzené účastníkem řízení za nerozhodné či nesprávné.
16. Postup žalované v průběhu celého řízení uvedeným požadavkům neodpovídal. V přezkoumávané věci se jeví poněkud zarážející již odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, ve kterém se žalovaná zabývala toliko podmínkami § 31 a § 32 zákona o důchodovém pojištění, přestože již z žádosti o přiznání starobního důchodu je zřejmé, že žalobce o starobní důchod před dosažením důchodového věku žádá právě s ohledem na předchozí hornickou činnost. Z prvostupňového rozhodnutí tak nebylo vůbec zřejmé, jaké konkrétní podmínky stanované v § 37b a násl. zákona o důchodovém pojištění žalobce nesplňuje a proč. Žalobce v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí tvrdil, že již od 1. 9. 1982 začal fárat do hlubinných dolů a nepřetržitě v tom pokračoval až do 30. dubna 1999. Žalovaná se sice v námitkovém řízení zabývala počtem odpracovaných směn žalobce v hornictví a shromáždila podklady týkající se jeho předchozí hornické činnosti (např. potvrzení o délce učebního poměru a zápočtu let, evidenční list důchodového zabezpečení žalobce, dohodu o učebním poměru, učební smlouvu, příjímání list nebo potvrzení o

zaměstnání), v odůvodnění napadeného rozhodnutí však pouze konstatovala, že z dokladů, které jsou archivovány, nelze počet směn v hlubinných dolech určit, aniž by konkrétně reagovala na námitky žalobce a vypořádala se s podklady rozhodnutí. Takové odůvodnění neodpovídá požadavkům vyplývajícím z § 68 odst. 3 správního řádu a krajský soud jej považuje za zcela nedostatečné. Z odůvodnění rozhodnutí není zřejmé v jakém rozsahu a zejména z jakého konkrétního důvodu nepovažuje žalovaná předchozí hornickou činnost žalobce shromážděnými podklady za doloženou pro účely vzniku nároku na starobní důchod a žalobce tak ani neměl možnost na konkrétní důvody nepřiznání důchodu reagovat.

17. Teprve u ústního jednání před krajským soudem bylo alespoň částečně vyjasněno, že žalovaná *defacto* rozlišuje v pracovní historii žalobce 3 období, a to nejprve do roku 1984, kdy podle žalované nebylo možné žalobci započítat odpracované dny pro nárok na důchod, protože žalobce pracoval v 3. kategorii, dále období od 26. 5. 1984 do 31. 12. 1992, za kterou bylo žalobci započteno celkem 1 878 směn a konečně období po 1. 1. 1993, za kterou nebylo podle žalované možné prokázat počet tzv. „odfáraných“ směn, protože příslušné doklady nerozlišují, kde byla příslušná směna odpracována, resp. zda byla odpracovaná převážně v podzemí v hlubinných dolech. Teprve z výsledků ústního jednání konaného dne 31. 5. 2021 tak lze dovodit, jaké právně významné skutečnosti týkající se vzniku nároku žalobce na starobní důchod byly zjištěny a naopak za jaké období žalovaná žalobci směny pro nárok na starobní důchod nezapočítala a z jakého důvodu.
18. Krajský soud po posouzení skutečností zjištěných z obsahu správního spisu a uvedených žalovanou při ústním jednání dospěl k závěru, že shora uvedené nedostatky napadeného rozhodnutí a předcházejícího správního řízení nelze napravit v řízení před soudem a je namístě napadené rozhodnutí zrušit pro nepřezkoumatelnost a věc vrátit žalované k dalšímu řízení. Především nelze akceptovat, aby teprve v průběhu soudního řízení byly v takovém rozsahu zjišťovány konkrétní důvody napadeného rozhodnutí. Nárok žalobce na starobní důchod byl v přezkoumávané věci vázán na prokázání počtu odpracovaných směn v hlubinném hornictví a informace o tom, z jakého důvodu nelze žalobci do 25. 5. 1984 „uznat“ žádnou směnu a kolik relevantních směn má žalovaná za prokázaných za dobu 26. 5. 1984 do 31. 12. 1992, se z odůvodnění napadeného rozhodnutí nepodává. Ani ve vztahu ke směnám za dobu od 1. 1. 1993 nelze považovat odůvodnění rozhodnutí za přesvědčivé. Pomine-li krajský soud, že společnost VOKD, a.s. dosud nezanikla, jak se nesprávně uvádí v napadeném rozhodnutí (tato společnost je prozatím v konkursu, což je něco zcela jiného), tak z rozhodnutí není zřejmé, z jakých důvodů jsou důkazy týkající se práce žalobce v době od 1. 1. 1993 do roku 1999 pro žalovanou nedostatečné. Teprve až u ústního jednání zaměstnankyně žalované vysvětlila podstatu problému, a to, že se v dokumentech nerozlišuje, zda byla práce odpracovaná v hlubinných dolech nebo na povrchu.
19. K prokazování počtu odpracovaných směn v hlubinném hornictví v době po 1. 1. 1993 považuje krajský soud za nutné dodat, že podle § 37 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (ve znění účinném od 1. 10. 2016) se počet opracovaných směn v hlubinných dolech prokazuje potvrzením zaměstnavatele. Podle obsahu spisu žalobce takové potvrzení o počtu odpracovaných směn v hlubinných dolech nemá žalobce k dispozici. Jak však konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 10. 2013, č. j.

3 Ads 123/2012 - 32 (dostupném veřejnosti na www.nssoud.cz), potvrzení počtu směn odpracovaných v zaměstnání v hornictví je nepochybně prvotním důkazním prostředkem, nelze jej však považovat za důkazní prostředek výlučný, neboť podle § 50 odst. 4 správního řádu je určitý podklad pro správní orgán závazný jedině tehdy, pokud tak stanoví zákon; jinak hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy, přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Závaznost potvrzení vydaného podle § 4 nařízení vlády číslo 363/2009 Sb. není stanovena žádným zákonem, nevyplývá ani z tohoto ustanovení. Tato listina je tak sice primárním, ale nikoliv jediným možným dokladem prokazujícím výkon určitého druhu zaměstnání v hornictví. Dále lze tuto rozhodnou skutečnost prokazovat standardními důkazními prostředky podle správního řádu, např. čestným prohlášením či výsledkem zaměstnanců, kteří v posuzovaném časovém období prokazatelně pracovali v téže či obdobné profesi a na téže pracovišti jako žadatel, osobně jej znali a mohou tak potvrdit, že vykonával zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech. Podle přesvědčení krajského soudu lze uvedené závěry vztáhnout také na potvrzení podle § 37 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (ve znění účinném od 1. 10. 2016).

20. Z výše uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí žalované podle § 78 odst. 1 ve spojení s § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil a podle § 78 odst. 4 téhož zákona věc vrátil žalované k dalšímu řízení.
21. V další fázi řízení je především na žalobci, aby reagoval na závěry žalované (včetně argumentace uvedené v soudním řízení) a v rozsahu, ve kterém s nimi nesouhlasí, přednesl vlastní argumentaci a zejména označil důkazy k prokázání odpracování potřebného počtu směn v hlubinném hornictví. Na žalované pak je, aby dosavadní podklady rozhodnutí, doplněné případně o další důkazy - pokud budou navrženy a provedeny - opětovně posoudila a především v konečném rozhodnutí své závěry přezkoumatelným způsobem odůvodnila.
22. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl v řízení úspěšný a má právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce byl v řízení zastoupen advokátkou a přísluší mu právo na náhradu nákladů spojených s právním zastoupením, jejichž výši krajský soud stanovil podle vyhlášky číslo 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále též „advokátní tarif“). Součástí přisouzené náhrady nákladů řízení je odměna advokátky za 2 úkony právní služby (1. – převzetí a příprava právního zastoupení a 2. – účast u soudního jednání) podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3 advokátního tarifu po 800 Kč (krajský soud zohlednil snížení tarifní hodnoty ve vyúčtování nákladů žalobce), dále paušální náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, náhrada promeškaného času ve výši 400 Kč a cestovní výdaje ve výši 290 Kč (obojí v souvislosti s cestou zástupkyně žalobce k ústnímu jednání u krajského soudu z Frýdku – Místku do Ostravy a zpět. Krajský soud uložil žalované povinnost nahradit výše uvedené náklady řízení v celkové výši 2 890 Kč žalobci k rukám jeho zástupkyně (§ 149 odst. 1 o. s. ř.). Lhůtu k zaplacení krajský soud prodloužil na 30 dnů od právní moci rozsudku, přičemž přihlédl k odlišnému okamžiku nabytí právní moci rozsudku vydaného ve správním soudnictví oproti rozhodnutím vydaným v občanském soudním řízení.

23. Ve zbytku již neshledal krajský soud náklady řízení požadované žalobcem v rámci vyúčtování za důvodně vynaložené, resp. doložené. Především je třeba zdůraznit, že zástupkyně žalobce vykazala krajskému soudu plnou moc až u ústního jednání dne 31. 5. 2021. Žalobu a písemnou reakci na výzvu soudu podal žalobce osobně (bez zastoupení) a aby mu za této situace bylo možno nahradit náklady spojené se sepisem uvedených podání, musel by doložit, že mu v této souvislosti nějaké přímé náklady vznikly, což neučinil. Nelze rovněž přehlédnout, že žaloba je téměř kopií vyjádření žalobce ze správního řízení ze dne 15. 7. 2020, které žalobce činil rovněž osobně, pouze je v nezbytném rozsahu přizpůsobena povaze správní žaloby. Pokud jde o dvě doložené porady přesahující 1 hodinu, tak za první poradou přísluší zástupkyni žalobce odměna a režijní paušál v rámci úkonu spočívajícího v převzetí zastoupení a přípravě, zatímco náklady spojené se druhou poradou ze dne 21. 5. 2021 již krajský soud neshledal jako důvodně vynaložené. Žalobní body byly vymezeny v žalobě a po uplynutí lhůty pro podání žaloby je již nebylo možno rozšiřovat. V řízení nenastala žádná nová situace, která by vyžadovala takovou dlouhou poradou. Krajský soud přirozeně nijak nebrání účastníkovi, aby se libovolně setkával a radil se svým advokátem, náhradu nákladů spojených s těmito poradami však lze přenést na druhého účastníka řízení pouze v těch případech, kdy je doložena jejich důvodnost. Důvodnost a účelnost nákladů spojených s poradou ze dne 21. 5. 2021 zpochybňuje již samotná skutečnost, že podle záznamu o poradě měla advokátka informovat žalobce o průběhu soudního řízení, ve kterém přitom v té době ještě žalobce ani nezastupovala a krajský soud dosud jednal přímo se žalobcem.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě **dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

Nesplní-li povinná, co jí ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může se oprávněná domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce).

Ostrava 31. května 2021

JUDr. Martin Láníček

samosoudce